

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут міжнародних економічних відносин
ім. Б.Д. Гаврилишина
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«Безробіття в Україні: національний та регіональний аспекти»

Студентки 2 курсу групи МУН -21

Бик Оксани Ярославівни

Керівник к.е.н., доцент Новак Ю.Р.

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Оцінка:ECTS _____

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль - 2016

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Макроекономічна суть, види та оцінка явища безробіття	5
2. Кількісна характеристика безробіття. Соціально-економічні наслідки безробіття для суспільства.....	11
3. Регіональний аспект безробіття в Україні.....	15
4. Проблеми та шляхи подолання безробіття в Україні.....	23
Висновки.....	25
Список використаної літератури.....	27

ВСТУП

Актуальність теми. Україна перебуває в умовах нестабільної політичної ситуації, що яскраво відображається на економіці країни. Викликане веденням військових дій на сході України, разюче погіршення ситуації після 2014 року призвело до затяжної економічної кризи, що, в свою чергу, позначається у дисбалансі всіх макроекономічних показників. Наслідком дестабілізації є падіння виробництва, скорочення рівня життя населення, зниження інвестиційної діяльності, суттєве підвищення рівня інфляції та безробіття.

В умовах територіальної та політичної невизначеності, Україна зазнала значних втрат, в тому числі й демографічних. Втрати серед економічно активного населення і в той же час недостатнє використання трудового потенціалу країни на фоні політичної та економічної невизначеності (у формі безробіття) відображаються на економічній ситуації. А саме людський потенціал є одним з основних факторів стабільності економіки.

В зв'язку з цим, проблема безробіття в умовах дестабілізації країни в цілому, повинна стати однією з провідних проблем, які необхідно розв'язати для досягнення покращення економічної ситуації в умовах затяжної економічної кризи. Саме це створює необхідність більш детального теоретичного дослідження безробіття, його причин та визначення можливостей його подолання.

При аналізі сучасного стану безробіття в умовах нестабільної економічної ситуації можна дійти висновку, що для розв'язання цієї проблеми потрібно вжити заходів, що не можуть обмежуватися тільки сферою трудових відносин. Розробка дієвої економічної стратегії вимагає кардинального реформування внутрішніх макроекономічних механізмів, що залишається дуже невиразним.

Мета дослідження: розробка пропозицій та напрямів розв'язання проблеми безробіття на національному та регіональному рівнях в умовах кризи економіки України.

Предмет дослідження – безробіття, особливості явища та його виникнення в умовах кризи.

Об'єкт дослідження – трудові відносини на ринку праці та їх особливості.

Відповідно до вказаної мети поставлені такі завдання:

- дослідити суть безробіття як макроекономічного явища, його види;
- визначити основні причини та соціально-економічні наслідки безробіття;
- провести аналіз безробіття на національному та регіональному рівні;
- розробити план заходів для вирішення проблеми безробіття в Україні в кризових умовах.

Вчені, що досліджували проблему безробіття:: В.Базилевич, О.Базилінська, І. Давидова, Д. Богиня, , В. Геєць, С. Дзюба, С. Тульчинська та ін..

Методи, що використовувалися при дослідженні безробіття: порівняльний аналіз, зокрема порівняння в динаміці, табличне й графічне зображення даних.

1. Макроекономічна суть, види та оцінка явища безробіття

В сучасних умовах розвитку економіки безробіття є однією з невід'ємних складових і також є об'єктом економічної теорії. Тому є багато підходів до пояснення цього явища.

Першим слід зазначити підхід, згідно якого безробіття виникає внаслідок демографічних причин. При значному зростанні кількості населення темп його росту перевищує темпи розвитку виробництва що і спричиняє таку ситуацію. Хоча цей підхід, запропонований Т.Мальтусом, був одним із перших, але він все ж таки не може пояснити причини безробіття в країнах з низькою народжуваністю, тож не доцільним. [3]

Іншою теорією є теорія, запропонована К. Марксом. Він вважав, що причиною безробіття є розвиток НТП, за якого попит на працю зменшується і тому відстає від темпу нагромадження капіталу. Також циклічний розвиток К. Маркс вважав однією з причин безробіття.

Згідно з теорією Дж. Кейнса, причинами безробіття є низьке інвестування. За відсутності якого не розвивається виробництво, що призводить до безробіття. За теорією А. Пігу, на ринку підприємцю вигідніше платити більше одному кваліфікованому працівнику, тим самим звільнивши інших. Це відбувається тому, що на ринку діє недосконала конкуренція.

Та незважаючи на це, існує загальноприйнята думка про саму суть цього явища.

Безробіття – це соціально-економічне явище, за якого частина населення, що вважається працездатною (економічно-активне населення) не може знайти роботу, і тим самим, поповнює резервний запас праці, стаючи відносно надлишковим щодо ефективності капіталу. [4]

Тобто під безробіттям можна розуміти дисбаланс попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці, в наслідок якого з'являється категорія населення, яка не може реалізувати свій трудовий потенціал. [2]

Безробітною можна вважати ту людину, що досягла трудового віку має бажання і може працювати, але не має місця працевлаштування. [1]

Все населення країни можна поділити на дві категорії: економічно активне населення (робоча сила), та економічно неактивне населення (особи, що поза робочою силою). В свою чергу економічно активне населення складається саме з безробітних та зайнятих, тобто осіб, що мають місце працевлаштування.[4]

В Україні до економічно неактивного населення, тобто до осіб, яких не можна класифікувати як безробітних чи зайнятих, відносяться такі категорії громадян:

- люди непрацездатного віку (молодші 16 років)
- непрацездатні (категорія громадян, що ніколи за станом здоров'я ніколи не працювали або припинили працювати);
- пенсіонери, що вийшли на пенсію на пільгових умовах;
- учні, студенти, курсанти, які навчаються в денних навчальних закладах;
- люди з обмеженими можливостями, що отримують допомогу;
- категорія громадян, що зайняті веденням домашнього господарства, доглядом за дітьми або хворими родичами;
- люди, що не могли знайти роботу або припинили її пошук у зв'язку з неможливістю працевлаштуватися, але готові і можуть працювати;
- особи, що не мають необхідності в отриманні місця працевлаштування.[1]

Є дві основні групи безробіття:

- **абсолютне безробіття** — виникає при наявності дефіциту робочих місць.
- **відносне безробіття** – вид безробіття коли в є розшарування надлишку та дефіциту робочої сили по території країни.

Загалом є дуже багато видів безробіття, проте є два види, що можуть включати в себе інші. Зокрема такі:

- **Добровільне безробіття** - це вид безробіття, за якого особа, що входить до складу робочої сили, виявляє бажання бути тимчасово не працевлаштованою, за наявності умов праці, які для неї не є прийнятними. [3]

- **Вимушене безробіття** – це такий вид безробіття, за якого людина, котра є частиною робочої сили країни, не має постійного місця зайнятості через причини, які не залежать від неї. [3]

За соціально-економічним змістом слід розрізняти:

- **Фрикційне безробіття** – вид безробіття, що спричинене добровільною зміною місця працевлаштування чи виду діяльності. Воно вважається короткочасним і пов'язане з неповною інформованістю про існуючі вільні місця працевлаштування на ринку праці.
- **Структурне безробіття** – спричиняється наявністю достатньої кількості робочих місць, але за невідповідності пропозиції робочої сили попиту, яка спричинена професійною невідповідністю чи географічними особливостями місця роботи. Такий вид, як правило, є довгостроковим.
- **Циклічне безробіття** - безробіття викликане загальним спадом виробництва, що знижує попит на робочу силу. Це відбувається внаслідок загального зниження попиту на товари та послуги.
- **Інституціональне безробіття** – як вид фрикційного безробіття, пов'язане з недосконалістю податкової системи та встановленню високих соціальних виплат, що не заохочують людей шукати місце працевлаштування. [4]

Незалежно від заходів спрямованих урівноваження пропозиції та попиту робочої сили залишатиметься фрикційне та структурне безробіття у зв'язку з різноманітністю особливостей та потреб роботодавців та осіб. Ці два види безробіття в сумі складають **природне безробіття**. Тобто таке безробіття, за якого виникає повна зайнятість (при наявності якої ефективно використовуються людські ресурси та залишається конкуренція на ринку праці), досягається потенціальний обсяг виробництва та немає інфляції. Також можна охарактеризувати таке безробіття, як вид безробіття за умов макроекономічної рівноваги. [5]

Допустима норма такого виду безробіття становить 4-6% економічно-активного населення, що не впливає на економіку чи соціальні процеси. До

видів безробіття, що не мають суттєвого впливу на економічну ситуацію в країні відносять:

- Сезонне безробіття - форма безробіття спричинена умовами виробництва в певних галузях.
- Технологічне безробіття – пов’язане з удосконаленням технології, через яке проводиться підбір кваліфікованіших кадрів.
- Молодіжне безробіття – пов’язане з входом на ринок праці молодих спеціалістів, котрі не можуть отримати роботу через брак досвіду чи достатньої кваліфікації і потребу пільгових умов праці.[3]

Також слід взяти до уваги такі форми безробіття як відкрите та приховане:

Відкрите безробіття – ситуація, за якої особи, які не є мають місця працевлаштування, офіційно реєструється у службі зайнятості.

Приховане безробіття пов’язане припиненням особами спроб знайти місце працевлаштування через неможливість працевлаштуватися протягом певного часу.[5]

В свою чергу приховане безробіття можна також поділити на групи:

- Неповну зайнятість вимушеного характеру, тобто ситуацію, коли людина працює не повний робочий день чи тиждень.
- Кваліфікаційне безробіття – робота не за спеціальністю чи рівнем кваліфікаційної підготовки;
- Функціональне безробіття – вид безробіття, за якого зарахований на посаду працівник фактично є лише присутнім на роботі та не виконує своїх обов’язків.[4]

Приховане безробіття є дуже загрозливим для економіки. Хоч в цілому картина рівня безробіття може бути позитивною, наявність прихованого безробіття призводить до певних зрушень в економіці. Водночас не відбувається перерозподіл робочої сили та реструктуризація виробництва, що не дозволяє вирішити цю проблему чи пригальмувати темпи її росту.

Фактори формування безробіття можуть бути такі:

- нестача сукупного ефективного попиту;
- негнучкість системи відносних цін і ставок заробітної плати і викривлення в ній, пов'язані з грошовою експансією держави і подальшою інфляцією;
- недостатня мобільність робочої сили;
- структурні зрушення в економіці;
- дискримінація на ринку праці щодо жінок, молоді та національної меншості;
- демографічні зміни в чисельності та складі робочої сили;
- сезонні коливання в рівнях виробництва окремих галузей економіки.

2. Кількісна характеристика безробіття соціально-економічні наслідки безробіття для суспільства

Після розкриття суті визначення безробіття, наступним постає питання його кількісного виразу. Хоча безробіття і визначається за абсолютними показниками (кількість безробітних), проте для отримання повної картини стану безробіття та його динаміки можна використовувати також якісні показники (рівень безробіття, рівень зайнятості, рівень економічної-активності населення). [7]

Загалом, рівень безробіття визначають кількома способами.

Перший спосіб визначення це відображення рівня як відношення кількості незайнятого населення до кількості економічно активного населення. Цей показник розраховується у відсотках за такою формулою (1) [4]

$$PB = \frac{B}{PC} \cdot 100\% \quad , (1)$$

Де PB – рівень безробіття,

B – кількість безробітних,

PC - загальна кількість економічно активного населення (робочої сили).

Другим способом розрахунку є розрахунок показника як відношення частки людей, котрі кожного місяця втрачають роботу, до суми часток тих, що щомісяця втрачають роботу та тих, що щомісяця її знаходять. Показник також розраховується у відсотках (2)[4]

$$PB = \frac{ЧВР}{ЧВР + ЧЗР} \quad , (2)$$

Де PB рівень безробіття,

$ЧВР$ - частки людей, що кожного місяця втрачають роботу,

$ЧЗР$ – частка людей, що щомісяця знаходять роботу.

При оцінці безробіття варто розглянути такий показник як норма природного безробіття. Як вже зазначалося природне безробіття - це безробіття, за якого попит на робочу силу дорівнює пропозиції. Розраховується цей вид безробіття як сума фрикційного та структурного.

Норма природного безробіття – це такий найменший рівень безробіття, який не спричиняє прискорення інфляції і розраховується за формулою (3)[4]

$$НПБ = \frac{\Phi + C}{PC} \cdot 100\% , (3)$$

Де *НПБ* – це норма природного безробіття,

Φ – фрикційне безробіття,

C – структурне безробіття,

PC – робоча сила.

Цей показник розраховується для кожного країни і в різний час може бути різним. Це залежить від соціальної політики уряду, демографічної ситуації, рівня інформованості про вакансії та перепідготовки спеціалістів, тощо.

Зважаючи на те, що природний рівень безробіття буде присутній в тій чи іншій кількості за різних умов, дії уряду спрямовані на подолання надлишкової кількості безробіття. Тобто різниці між загальним рівнем безробіття та природним. Ця різниця є циклічним безробіттям, що і є ознакою неповної зайнятості.

Варто сказати про неоднозначність впливу безробіття на соціально-економічний рівень життя населення.

До негативних наслідків безробіття відносяться:

- Зниження ВВП
- Зменшення податкових надходжень;
- Збільшення витат на соціальну допомогу;
- Зниження рівня життя населення;
- Втрата кваліфікації безробітними;

- Зниження ефективності праці, а отже і виробництва;
- скороченні заощаджень та інвестиційного попиту;
- Зменшення споживчого попиту через недоотримання грошового доходу;
- Психологічні збитки населенню. [7]

Вплив безробіття на рівень ВВП розкривається у зв'язку, який дослідив А. Оукен. Він довів, що при перевищенні рівня фактичного безробіття над природним на 1%, то фактичний ВВП скорочується на 2,5% , порівняно з потенційним.[5]

Поряд із негативними наслідками є й позитивні:

- Можливість підбору кваліфікованих робітників;
- Підвищення рівня освіти
- Наявність резерву робочої сили
- Можливість перерозподілу кадрів
- Дисципліна праці [7]

Наслідки безробіття показують, що хоча безробіття і є негативним явищем існують і певні позитивні аспекти.

Також варто взяти до уваги зв'язок безробіття з інфляцією. Цей взаємозв'язок показує так звана «крива Філіпса» . Оберненість зв'язку показує, що при зростанні економіки та скороченні рівня безробіття інфляція зростає і навпаки. При зростанні рівня інфляції скорочується рівень безробіття. Це пояснюється тим фактом, що при наявності безробіття (перевищенні фактичного рівня над природним), працівники не вимагають підвищення заробітної плати , що спричинене бажанням втримати своє робоче місце. Роботодавці можуть вибирати працівників з кваліфікованих кадрів, тим самим не заохочені в підвищенні заробітної плати. [4]

При наявності зворотної ситуації на ринку, тобто повної зайнятості, роботодавцям не вистачає робочої сили, тож вони змушені піднімати заробітну плату своїм працівникам для підвищення продуктивності праці. Це призводить

до зросту витрат виробництва, а отже вимушеного підвищення цін, що призводить до зростання рівня інфляції.

Таке відображення залежності показує, що неможливо синхронно досягнути низького рівня інфляції та безробіття. Уряд повинен шукати компроміс для рішення цієї проблеми.

3.Регіональний аспект безробіття в Україні

В силу зміни економічної та політичної ситуації в Україні складається невтішна ситуація на ринку праці. За прогнозами очікуваний рівень безробіття останній років значно погіршив ситуацію. Попри офіційні дані, що стають основою формування загального рівня безробіття в країні, залишаються без уваги тимчасово окуповані регіони України (Крим, та зони АТО). Це унеможлиблює об'єктивну оцінку реальної ситуації на ринку праці. Іншим фактором, що впливає на такий розвиток подій залишається приховане безробіття. Воно позначається на реальній картині даних та їх оцінці.

Таблиця 1

Загальний рівень зареєстрованого безробіття за методикою МОП

	2012		2013		2014		2015		2016 (станом на квітень)	
	%	Тис.ос	%	Тис.ос	%	Тис.ос	%	Тис.ос	%	Тис.ос
Всього	7,5	486,0	7,2	534,7	9,3	474,7	9,1	486,4	9,6	434,7
Жінок	6,4	277,4	6,2	292,5	7,5	255,8	8,1	285,7		247,4
Чоловіків	8,5	208,6	8,0	242,2	10,8	218,9	10,1	183,7		187,3
Міські поселення	7,6	290,0	7,1	322,3	9,2	293,4	9,0	304,5		262,1
Сільська місцевість	7,4	196,0	7,3	212,4	9,5	181,3	9,4	164,9		172,6

За даними Держкомстату

Дивлячись на динаміку безробіття (Додаток 1) у 2014 році його рівень збільшився на 2% порівняно з 2012 і 2013 роками. З них найбільшу частку займають безробітні чоловіки 8.5%, 8.0% та 10.8% відповідно. Потреба на працю в 2014 році впала, знизилася купівельна спроможність громадян і рівень їх доходу, що можна спостерігати і сьогодні.[10]

У 2015 році порівняно з 2014 рівень безробіття дещо впав на 0,2 у відсотковому вираженні, станом на квітень 2016 року показник безробіття знову зріс до 9,6% , в кількісному 434,7 тис. осіб, що менше ніж в

попередньому році. Загалом найбільшу частку безробітного населення займають чоловіки. Протягом 2014-2015 років відсоткове вираження безробітних осіб чоловічої статі трималось на рівні 8 -10 %, що на 2 пункти вище кількості зареєстрованих безробітних жінок.

Згідно з даними Держкомстату станом на 2015 рік, кількість безробіття у містах є нижчим ніж безробіття у сільській місцевості, хоча у 2012 році спостерігалася протилежна ситуація.

При аналізі безробіття на регіональному рівні, можна побачити динаміку до зросту ступеня безробіття в більшості регіонів. Поміж областей з найвищим рівнем безробіття є Дніпропетровська (116,0 тис. ос), Донецька (128,1 тис. ос), Львівська (104,4 тис. ос.), Харківська (95,9 тис. ос.), Вінницька (78,5 тис. ос) та Одеська (71,1 тис. ос). Варто зазначити, що з усіх вищезгаданих областей саме в Донецькій області рівень безробіття помітно зменшився в порівнянні з попередніми роками, близько 60 тис. ос. Таку тенденцію до зниження кількості безробітних можна спостерігати також в таких областях як Луганська (близько 20 ти. ос.), Миколаївська (близько 5 тис. ос), та Харківська (3-4 тис. ос.)

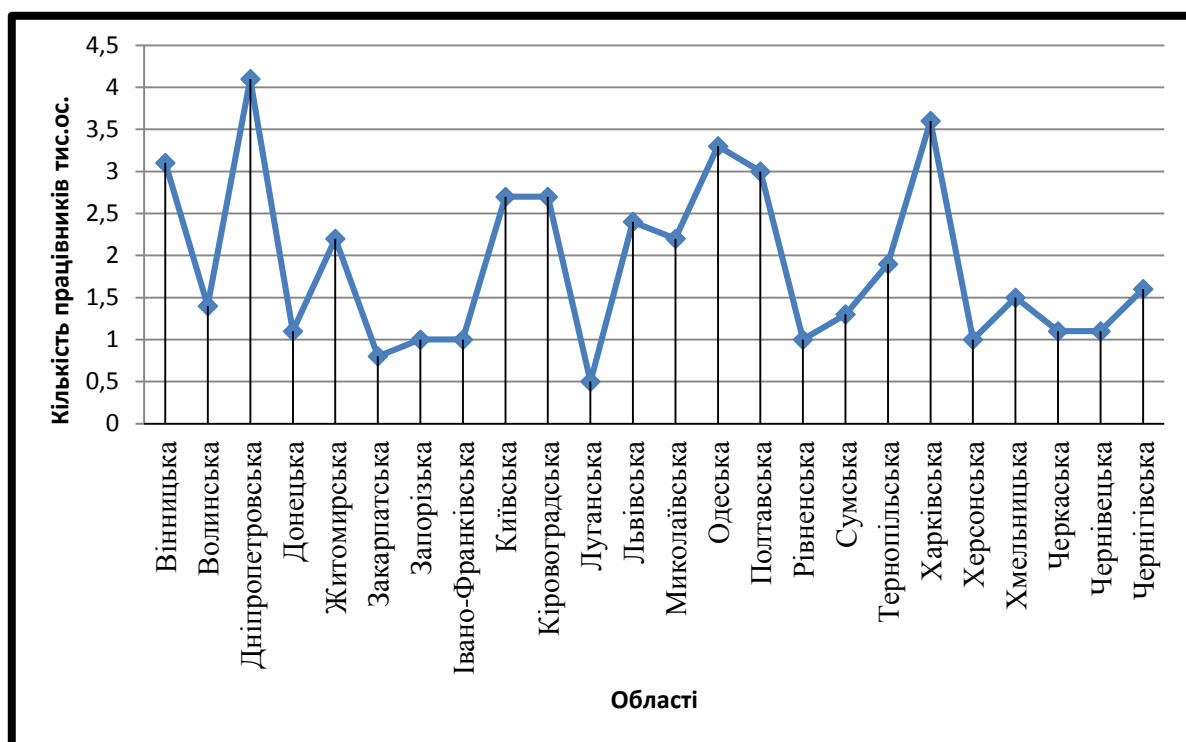

Рисунок 1. Потреба в працівниках за регіонами 2016р.

Разом з цим, у згаданих областях спостерігається спад попиту на робочу силу у порівнянні з минулими роками Додаток 2. Тільки у Львівській, Вінницькій, Волинській та Хмельницькій спостерігається незначне підвищення потреби в працівниках. За регіонами, найвищу потребу у кваліфікованих кадрах у 2016 році чисельно можна спостерігати у Дніпропетровській, Харківській, Вінницькій та Одеській областях. Загалом найбільший спад потреби у працівниках у порівнянні з минулим роком спостерігається саме у Дніпропетровській області, далі йдуть Херсонська та Запорізька області.

Оцінюючи причини безробіття серед населення (Додаток 3), можна сказати що першорядною причиною на кінець 2015 року є звільнення з місця працевлаштування за власною волею 28,9%, наступною йде звільнення з роботи з економічних причин 27,8% і далі відсутність місця зайнятості після закінчення навчальних закладів 16,4%. Найменший відсоток безробіття за причиною демобілізації з військової служби. Також серед причин безробіття можна зазначити структурні зрушення спад в економіці, невідповідність умов праці, міграційні процеси, високі соціальні виплати тощо.

На фоні минулих років кількість безробітних, які звільнилися за власним бажанням має тенденцію до скорочення з 31,85 % у 2014 році до 28,9% у 2015 році. Водночас значно збільшилася кількість безробітних, що звільнені з роботи через економічні причини, приблизно на 5%.

За даними Державної служби зайнятості України, в 2016 році найбільшу частку осіб, яких попередили про звільнення становлять працівники державного управління та охорони 68,0%, наступним йде охорона здоров'я та надання соціальної допомоги 7%. Найменша кількість звільнень передбачається у сфері транспорту та складського господарства 0,9%. [11]

З огляду на такі результати помітно збільшується кількість не працевлаштованих осіб, що претендують на 1 вільне робоче місце. На кінець квітня поточного року кількість претендентів на одну вакансію дорівнює 9 особам відповідно до з показників служби зайнятості України, що є подібною до чисельності в першому кварталі попереднього року.[10]

Серед видів діяльності максимальна кількість претендентів утримується у фінансовій та страховій сфері (62 людини на місце). З великим відривом наступною за чисельністю осіб є державне управління та оборона (17 претендентів). Найменше навантаження на одну вакансію спостерігається у сферах охорони здоров'я, освіти та кур'єрської діяльності.

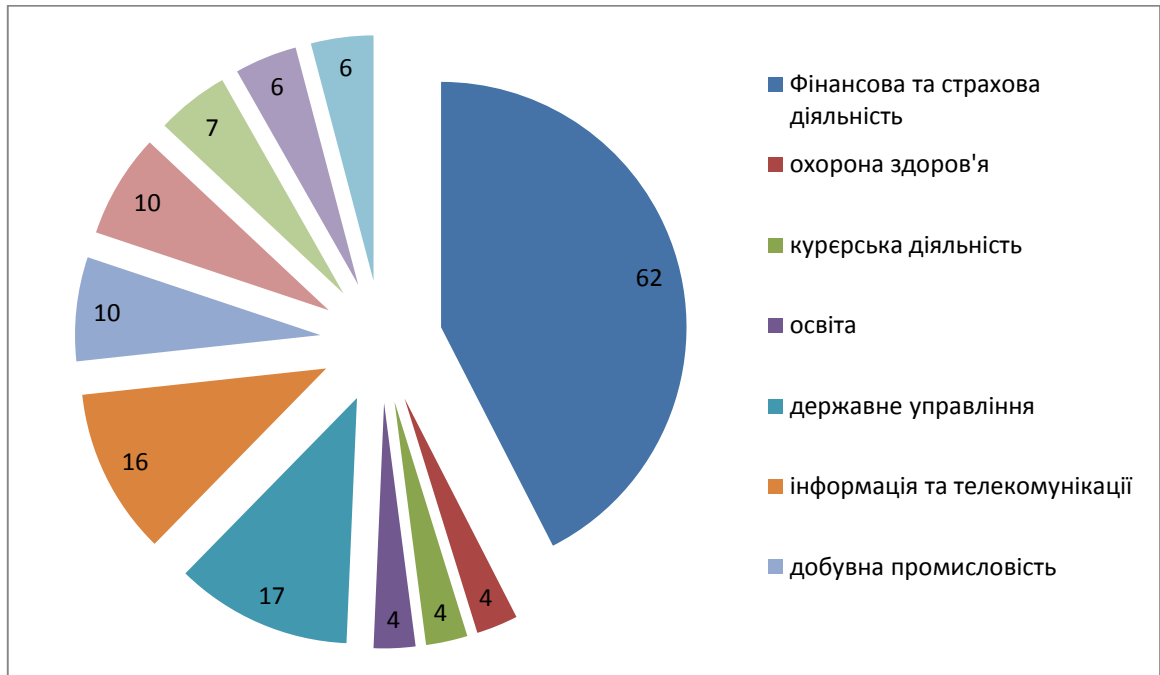

Рисунок 2. Кількість претендентів на 1 вакансію

Щодо тимчасово окупованих територій, то безробітні з цих регіонів зверталися до центрів зайнятості по допомогу у працевлаштуванні. Згідно з даними служби зайнятості, це були 68,6 тис. Також була надана підтримка з отримання місця працевлаштування громадянам, що були задіяні в антитерористичній операції. Зокрема з 27,2 тис. осіб, які звернулися до служб зайнятості 5,9 тис. осіб отримали роботу. Також близько 2 тис. осіб розпочали власний бізнес з числа вищезгаданих осіб.

Хоча можна спостерігати покращення у деяких показниках, як окремо по регіонах так і в цілому, проте причиною цього в більшості стали демографічні чинники, тому це не зовсім пов'язано з ситуацією на ринку праці чи з станом економіки.

Підсумовуючи, можна сказати що на ринку праці спостерігається тенденція до скорочення кількості вакансій, посилюється дисбаланс у потребі працівників, зростає розрив між загальним попитом та пропозицією робочої сили.

Розглянемо проблему безробіття на конкретному регіоні, а саме на Закарпатській області.

Таблиця 2

Економічна активність населення

	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Економічно активне населення, (тис. осіб)	581,4	586,8	574,5	571,8
<i>Рівень економічної активності населення, (%)</i>	63,0	63,5	62,2	61,9
Населення, зайняте економічною діяльністю, (тис. осіб)	530,8	541,2	521,4	519,3
<i>Рівень зайнятості населення, (%)</i>	57,5	58,6	56,4	56,2
Безробітне населення (за методологією МОП), (тис. осіб)	50,6	45,6	51,3	52,5
<i>Рівень безробіття населення (за методологією МОП), (%)</i>	8,7	7,8	9,2	9,2
Економічно неактивне населення, (тис. осіб)	341,9	336,7	349,4	352,4

Таблиця 2 показує рівень економічної активності населення в області. Можна побачити, що кількість економічного населення в області з кожним роком зменшується. Так в 2012 році цей показник складав 581,4 тис. осіб, а в 2015 571,8 тис. осіб, що майже на 10 тис. осіб менше. Водночас рівень економічної активності складає 61,9% що на 1,1 менше ніж у 2012 році і на 0,3% менше від показника 2014 року.

Таку ж тенденцію має рівень зайнятості населення, що скоротився порівняно з 2012 роком приблизно на 1,3%, а чисельно приблизно на 11 тис.

осіб. Він нижчий від середнього рівня зайнятості(56,7%) на 0,5%. Поряд з цим збільшується рівень безробіття та економічно неактивного населення. Так рівень безробіття збільшився на 0,3% в порівнянні з 2012 роком. Проте в порівнянні з 2014 роком не змінився і становить 9,2%.

За даними Служби зайнятості Закарпатської області від 1 травня 2016 року найбільша кількість відкритих вакансій була у сфері кваліфікованих робітників з інструментом, а саме 141 вакансія. На це число вакансій претендує 758 безробітних. В той же ж час найвищий показник безробітних (за винятком осіб без професії) у сфері торгівлі і послуг – 1365 осіб. Найвища конкуренція серед кваліфікованих робітників сільського та лісового господарства, риборозведення та рибальства, де на одне робоче місце претендує 50 чоловік.

В загальному по Закарпатській області є ще такі відкриті вакансії та кількість безробітних на них : законодавці, вищі державні службовці – 854 особи на 31 місце; професіонали – 568 чоловік на 24 вакансії; фахівці – 688 осіб на 26 вакансій; робітники з обслуговування устаткування та машин – 929 чоловік на 82 робочих місця; найпростіші професії – 1594 людини на 88 вакансій.

У 2016 році зменшилася кількість відкритих робочих місць порівняно з попереднім роком. Так у 2015 році було 2,4 тис вакансій, а у 2016 році 2,1 тис. вакансій., що становить 88,8% від попереднього показника. Це призвело до збільшення кількості укомплектованих вакансій, що в середньому по області знаходиться на рівні 89,9%, за даними Служби зайнятості Закарпатської області.

При збільшенні рівня безробіття в області та зменшенні кількості вакансій збільшилася кількість осіб, що працювали неповний день. Всього кількість таких працівників складає 11122 осіб. Найбільше осіб зайнятих у транспортній діяльності, складському господарстві та кур'єрській службі 7200 осіб, наступною йде промисловість 2453 осіб. Найменше число працівників неповного робочого дня або тижня у галузі інформації та телекомунікації.

Також великою є кількість працівників, що перебували у відпустках без збереження заробітної плати (на період припинення виконання робіт) 1315 осіб. Найбільша їх кількість у промисловості 975 осіб, а найменше таких осіб у кур'єрській діяльності 1 особа.

По області у 2016 році також збільшилася тривалість підбору роботи до 144 днів, що на 20 днів більше ніж 2015 року. Таке збільшення відбувалося майже у всіх центрах зайнятості окрім Воловецького, Хустського та Іршавського РЦЗ. Найбільший показник спостерігається у м. Мукачево 223 дні, наступним йде Перечинський РЦЗ. Найменший показник у Хустському РЦЗ, що складає 83 дні.

Рисунок 3

СЕРЕДНЯ ТРИВАЛІСТЬ ПОШУКУ РОБОТИ у січні-квітні 2016 року, дні

Важкою в області також є проблема зайнятості сільського населення, чисельність безробітних серед якого складає 4,9 тис. осіб. Вона частково викликана поганою інфраструктурою, що унеможлиблює покращення ситуації.

Важкою та небезпечною для області є також проблема нелегальної зайнятості. Нелегальне працевлаштування збільшує кількість безробіття і не може надати працівникам всіх вигод. Причиною такого працевлаштування є низька виплата допомоги по безробіттю, тому люди тримаються за будь яку роботу. Іншим наслідком і водночас причиною безробіття є міграція робочої сили як в середині так і за межами країни.

4. Проблеми та шляхи подолання безробіття в Україні

Безробіття є однією з фундаментальних проблем для України. Її подолання вимагає значних затрат і зусиль. Зважаючи на демографічну ситуацію за різними регіонами України можна сказати, що проблема безробіття може стати більш гострою. Тривала криза впливає на всі галузі економіки і на сам стан населення. Заходи, що спрямовані на подолання безробіття не мають значного впливу на зміну ситуації. Не відбувається змін у структурі, що б мали покращити стан зайнятості в країні.

За думками уряду, люди повинні самі боротися з безробіттям, відкриваючи власний бізнес і тим самим створюючи само зайнятість. Також у 2016 році було проведено реформу податкового навантаження, яка мала спонукати підприємців легально реєструвати своїх працівників. Така зміна теж не принесла результатів. На даний момент уряд не має чіткої картини як саме боротися з такою гострою проблемою як безробіття.

Брак комплексного підходу до вирішення такого питання призвів до його загострення.

Для Закарпатської області основними заходами для подолання безробіття є стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу, для збільшення кількості вакансій, надання допомоги підприємствам. Також важливою є проблема інфраструктури, яка унеможливує працевлаштування у віддаленій місцевості. Тому покращення інфраструктури може частково вирішити розв'язання проблеми зайнятості населення у сільській місцевості. Покращення туристичної діяльності, що залучить більше людей. Врегулювання попиту та пропозиції робочої сили через держзамовлення на підготовку спеціалістів. Також важливим є фінансування програм метою яких є навчання спеціалістів. Проте для ефективності місцевих заходів їх потрібно підкріплювати загальнодержавними.

Для регулювання зайнятості потрібно реформувати законодавчо-правової бази на основі Конституції України, нормативних та законодавчих документів,

що регламентують сучасну політику зайнятості. Перерозподіл видатків на збереження та створення додаткових робочих місць.[8]

Також можна провести такі заходи як:

- Підтримка продуктивної зайнятості;
- Реформування оплати праці з метою збільшення рівня доходів;
- Підтримка на стабільному рівні чисельності робочих місць для зниження частки звільнень ;
- Дослідження проблем зайнятості за регіонами для підготовки кваліфікованих спеціалістів
- Розробка продуктивних систем кредитного стимулювання та оподаткування;
- заходи щодо забезпечення умов екологічної безпеки, охорони здоров'я та життєдіяльності населення
- надання відшкодувань на професійне навчання, профорієнтацію та перепідготовку;
- проведення легітимізації праці;
- зростання рентабельності праці.[5]

В цілому такі заходи повинні дати можливість проаналізувати виконання регіональних програм, зробити порівняння між показниками в регіонах та розрахувати загальні витрати на конкретні заходи.

Таким чином, політика зайнятості має гарантувати соціальний захист населення шляхом забезпечення належних умов життя, регулювання заробітної плати, стимулювання нових місць і виплати допомоги безробітним тощо.

Висновок

Дослідивши саму суть безробіття та його стан в Україні можна сказати, що проблема безробіття є однією з основних проблем на сьогодні. Вона є ключовим моментом та визначальним фактором ринкової економіки. Якщо надалі ігнорувати проблему, то функціонування економіку буде в дуже скрутному стані і неминуче зростатиме рівень безробіття.

Безробіття можна розглядати як дисбаланс попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці, за якого частина працездатного населення не може знайти місця працевлаштування і не може використати свій потенціал.

Такий дисбаланс можуть викликати структурні зрушення, спад в економіці, невідповідність умов праці, міграційні процеси, високі соціальні виплати тощо. Провідними мотивами безробіття в Україні на вивільнення з місця працевлаштування за власним бажанням, звільнення з роботи з економічних причин і неможливість знайти роботу після закінчення вищих навчальних закладів.

Хоча поміж наслідків безробіття є й позитивні (наявність резервної армії робочої сили, можливість вибору спеціалістів та дисципліна праці) потрібно боротися з такою проблемою, адже вона може викликати зменшення ВВП, зменшення заощаджень та інвестицій, зниження життєвого рівня населення та ефективності праці, а це згубно впливає на стан економіки та населення.

Зараз в Україні стан безробіття не просто залишається невтішним, але й має тенденцію до підвищення. Збільшується число безробітних і водночас зменшується попит на робочу силу, що призведе до подальшого збільшення цього показника.

Основними заходами для подолання такої проблеми є проведення кардинальних реформ законодавчо-правової бази, пенсійної реформи, перерозподіл видатків в основному на збереження та створення додаткових робочих місць, збільшення легітимізації, запровадження рентабельності праці та надання мотивації за рахунок підвищення заробітної плати, що значно

підвищить доходи та покращить інвестиційний клімат, підтримка на стабільному рівні вільних вакансій для зниження частки звільнень.

Загалом заходи, які направлені на подолання проблеми безробіття повинні бути гарантією соціального захисту населення. Це можна зробити забезпечивши належні умови життя, відрегулювавши заробітну плату, та створюючи нові місця працевлаштування та стимулювавши виплату допомоги по безробіттю.

Звичайно, для найповнішого регулювання зайнятості необхідно вирішити суперечності законодавчо-правового, економічного, організаційного та соціального характеру та розробити систему забезпеченості кадровим потенціалом, що і буде метою подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. ЗАКОН УКРАЇНИ Про зайнятість населення (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 24, ст.243). [Електронний ресурс] – режим доступу <http://www.rada.gov.ua/>
2. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Макроекономіка
3. Воробйов Є. М. Економічна теорія
4. Крамаренко К. М. Губарєв С. С. Журнал Молодий вчений «Безробіття населення як макроекономічна проблема»
5. Юрій С., І. Буян Економічна теорія: політична економія.
6. Нікіфоров П.О, Вольська А.О. Фінансово-економічні аспекти розвитку праці та боротьби з безробіттям // Фінанси України
7. Сіряченко Н. Ю.: Форум права 2010 р., № 4 Безробіття та зайнятість населення: правові засади регулювання
8. Безробіття в Україні: причини, види, наслідки // Наукові доробки молоді – вирішенню проблем Європейської інтеграції: Збірник наукових статей у. 2 т.- х.: Континент, 2008 Т 2. – 2008.
9. Юрій Машик. «Стан та динаміка безробіття в Україні та країнах ЄС»
10. Державна служба зайнятості України. Статистична інформація. [Електронний ресурс] – режим доступу <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>
11. Державна служба статистики України . Статистична інформація [Електронний ресурс]. – режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
12. Державна служба статистики Закарпатської області. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – режим доступу : <http://www.uz.ukrstat.gov.ua/index.html>
13. Тиждень UA [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/50545>

Додаток 1

Таблиця 1

Кількість безробітного населення за регіонами тис.осіб

	2016	2015	2014	2013
Україна	49,9	1730,3	1804,9	1755,9
Вінницька		78,5	81,0	70,8
Волинська		48,6	45,1	43,1
Дніпропетровська		116,0	118,1	116,3
Донецька		128,1	189,4	181,8
Житомирська		67,6	65,7	60,0
Закарпатська		53,9	61,6	54,0
Запорізька		81,5	64,9	62,4
Івано-Франківська		52,3	52,9	49,5
Київська		61,1	62,7	59,
Кіровоградська		51,2	44,4	42,2
Луганська		55,5	87,0	78,2
Львівська		104,4	105,4	95,7
Миколаївська		48,2	53,7	51,3
Одеська		70,1	76,0	71,9
Полтавська		89,7	71,0	63,1
Рівненська		56,7	57,2	55,0
Сумська		55,5	52,2	47,9
Тернопільська		56,4	52,4	48,8
Харківська		95,9	101,6	98,9
Херсонська		50,5	49,5	46,7
Хмельницька		63,9	62,6	57,1
Черкаська		56,4	60,3	58,0
Чернівецька		38,5	38,2	35,5
Чернігівська		56,5	55,9	52,5

За даними Держкомстату

Додаток 2

Таблиця 2

Потреба працівників за регіонами тис. ос.

	2016	2015	2014	2013
Потреба у працівниках	49,9	56,2	62,5	67,8
Вінницька	3,1	2,7	2,4	2,2
Волинська	1,4	1,0	0,9	0,7
Дніпропетровська	4,1	6,8	9,3	8,5
Донецька	1,1	1,6	4,1	3,9
Житомирська	2,2	2,3	2,1	2,2
Закарпатська	0,8	0,8	1,0	1,2
Запорізька	1,0	1,4	1,4	1,6
Івано-Франківська	1,0	0,9	0,7	0,6
Київська	2,7	2,7	2,9	2,7
Кіровоградська	2,7	2,7	2,2	1,9
Луганська	0,5	0,8	2,5	2,4
Львівська	2,4	1,7	1,9	2,9
Миколаївська	2,2	2,2	2,1	1,8
Одеська	3,3	3,4	3,5	3,3
Полтавська	3,0	2,9	3,3	3,0
Рівненська	1,0	1,5	1,3	1,3
Сумська	1,3	1,2	1,3	1,5
Тернопільська	1,9	2,4	2,0	1,9
Харківська	3,6	3,6	3,4	3,8
Херсонська	1,0	1,6	2,1	2,3
Хмельницька	1,5	1,1	0,9	0,8
Черкаська	1,1	1,2	1,2	0,9
Чернівецька	1,1	0,6	0,8	0,8
Чернігівська	1,6	1,9	1,8	1,8
М. Київ	4,3	7,5	7,4	8,5

За даними Держкомстату

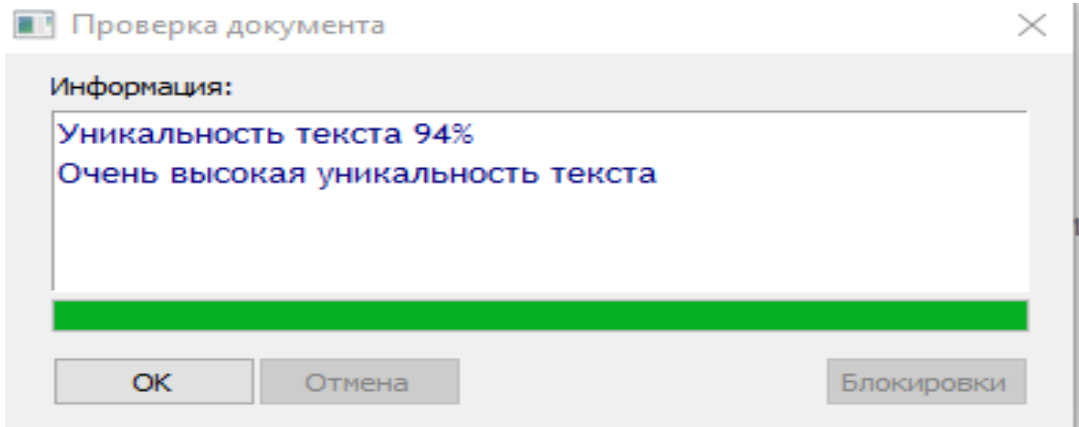
Додаток 3

Таблиця 3

Безробітне населення за причинами незайнятості, відсотків

Роки	Вивільнені з економічних причин	Звільнені за власним бажанням, за угодою сторін	Звільнені у зв'язку з закінченням строку контракту або договору	Сезонний характер роботи	Не працевлаштовані після закінчення загальноосвітніх вищих навчальних закладів	Виконують домашні обов'язки тощо	Стан здоров'я, оформлення пенсії	Демобілізовані з військової служби	Студенти, учні денної форми навчання	Інші причини
2012	23,5	34,0	8,4	8,8	16,9	2,5	1,5	1,4	0,1	2,9
2013	21,9	34,6	8,1	8,4	16,8	3,8	1,2	1,0	0,2	4,0
2014	22,3	31,8	7,8	9,3	16,7	4,6	1,4	0,3	0,6	5,2
2015	27,8	28,9	7,5	9,9	16,4	3,7	0,9	0,3	0,1	4,5

За даними служби зайнятості України

ВСТУП

Актуальність теми. Україна перебуває в умовах нестабільної політичної ситуації, що яскраво відображається на економіці країни. Викликане веденням військових дій на сході України, разюче погіршення ситуації після 2014 року призвело до затяжної економічної кризи, що, в свою чергу, позначається у дисбалансі всіх макроекономічних показників. Наслідком дестабілізації є падіння виробництва, скорочення рівня життя населення, зниження інвестиційної діяльності, суттєве підвищення рівня інфляції та безробіття.

В умовах територіальної та політичної невизначеності, Україна зазнала значних втрат, в тому числі й демографічних. Втрати серед економічно активно населення і в той же час недостатнє використання трудового потенціалу країни на фоні політичної та економічної невизначеності (у формі безробіття) відображаються на економічній ситуації. А саме людський потенціал є одним з основних факторів стабільності економіки.

В зв'язку з цим, проблема безробіття в умовах дестабілізації країни в цілому, повинна стати однією з провідних проблем, які необхідно розв'язати для досягнення покращення економічної ситуації в умовах затяжної економічної кризи. Саме це створює необхідність більш детального теоретичного дослідження безробіття, його причин та визначення можливостей його подолання.

При аналізі сучасного стану безробіття в умовах нестабільної економічної ситуації можна дійти висновку, що для розв'язання цієї проблеми потрібно вжити заходів, що не можуть обмежуватися тільки сферою трудових відносин. Розробка дієвої економічної стратегії вимагає кардинального реформування внутрішніх макроекономічних механізмів, що залишається дуже невизначеним.

Мета дослідження: розробка пропозицій та напрямів розв'язання проблеми безробіття на національному та регіональному рівнях в умовах кризи економіки України.

Предмет дослідження – безробіття, особливості явища та його виникнення в умовах кризи.

Об'єкт дослідження – трудові відносини на ринку праці та їх особливості.

Відповідно до вказаної мети поставлені такі завдання:

- дослідити суть безробіття як макроекономічного явища, його види;
- визначити основні причини та соціально-економічні наслідки безробіття;
- провести аналіз безробіття на національному та регіональному рівні;

Редактор текста

[00:18:08] Проверено документов: 1912 / Всего найдено: 2154 документов

[00:18:10] Символов: 31059 / Слов: 4270 / Символов в словах: 25617

[00:18:10] Уникальность текста 89% / 52%. Удовлетворительная уникальность текста. Возможно, рерайт.

[00:18:15] Поисковая система [Google] разблокирована